

Komenda Główna Policji
Biuro Spraw Wewnętrznych

Informacja
o funkcjonowaniu Biura Spraw
Wewnętrznych Komendy Głównej Policji
oraz o zagrożeniu przestępczością
w środowisku policyjnym w 2015 r.

Warszawa, 2016 r.

Wstęp.

Przekazujemy Państwu kolejną roczną informację na temat skali i przyczyn zagrożenia przestępczością w środowisku policyjnym. Do scharakteryzowania zagrożenia przestępczością dotyczącą Policji – pojmowanej nie tylko jako ponad 120-tysięczna formacja złożona z funkcjonariuszy i pracowników wyposażonych w szerokie uprawnienia, ale także instytucja zarządzająca olbrzymimi zasobami majątku i informacji - wykorzystano wyniki spraw zrealizowanych w 2015 r. przez wydziały terenowe Biura Spraw Wewnętrznych KGP. Informacja wskazuje podstawowe obszary generujące zagrożenia, zarówno te „rzeczywiste” - wyrażające się co roku znaczną liczbą popełnionych przestępstw, jak też niektóre bezprawne zachowania policjantów w służbie i poza służbą, które, choć w skali roku występują nielicznie, lecz każdy zaistniały przypadek wpływa negatywnie na wizerunek i społeczne zaufanie do Policji. Statystyczny obraz przestępczości związanej z funkcjonowaniem Policji opracowany został na podstawie danych BSW, odnoszących się do postępowań karnych, które wszczęto na podstawie materiałów przekazanych prokuratorowi przez biuro, lub w których nasi funkcjonariusze wykonywali powierzone czynności śledztwa prokuratorskiego. Nie uwzględnia on natomiast pewnej liczby spraw, w których Prokuratura wszczęła i prowadziła postępowanie bez udziału BSW. Z uwagi na to, w osobnym rozdziale przedstawiono - jako uzupełnienie - obraz przestępczości dot. Policji w oparciu o wybrane dane, przekazane przez Prokuraturę Generalną.

Utrzymujący się od szeregu lat wysoki poziom zaufania, jakim społeczeństwo darzy Policję jest optymistycznym faktem. Wyniki badania CBOS przeprowadzonego we wrześniu 2015 r., sytuują działalność naszej formacji na **drugiej** pozycji spośród 19 ocenianych instytucji publicznych. Pracę policjantów dobrze oceniło **69%** ankietowanych, a wskaźnik ten okazał się wyższy o kilka punktów procentowych w stosunku do wyników dwóch poprzednich badań. Na tak wysoką lokatę zapracowali zwłaszcza ci funkcjonariusze i pracownicy, którzy wykonują czynności w bezpośredniej relacji z obywatelem. Do wysokiego poziomu wiarygodności przyczynia się też bez wątpienia zdolność reagowania przez Policję na przypadki zła we własnych szeregach, co zapewnia wypracowany i doskonalony przez szereg lat mechanizm samooczyszczania. Jego sprawne działanie wewnątrz Policji pełni bardzo istotną rolę, ponieważ społeczeństwo nie toleruje u stróżów prawa żadnych przejawów nieprzestrzegania przepisów tegoż prawa przez nich samych.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że społeczeństwo chce Policji skutecznej, a jednocześnie praworządnej. Świadczą o tym społeczne oczekiwania względem **uczciwości i nieprzekupności policjantów**. Według kolejnego Polskiego Badania Przestępczości, przeprowadzonego w styczniu 2016 r., walory te wskazało jako najważniejsze **23%** badanych (w ubiegłym roku - **21,4%**). Sprostanie tym oczekiwaniom wymaga nadal zaangażowania się całego środowiska policyjnego, m. in. w realizację inicjatyw podejmowanych w tym celu przez BSW.

Pragniemy jednocześnie podkreślić, że reakcja na zaistniałe przestępstwo i pociągnięcie policjanta czy pracownika Policji do odpowiedzialności karnej nie wystarcza do wyeliminowania zagrożeń przestępczością w służbie, zatem funkcjonariusze biura nadal analizują przyczyny tych zagrożeń i systematycznie prowadzą różnorodne działania zapobiegające popełnianiu przestępstw, począwszy od spotkań profilaktycznych z nowoprzyjętymi funkcjonariuszami w szkołach Policji i z policjantami w jednostkach, poprzez uczestnictwo w naradach kadry kierowniczej i wystąpieniach do kierowników jednostek Policji, a skończywszy na publikacjach, dostępnych także dla obywateli.

Celem tych przedsięwzięć jest podniesienie świadomości zagrożeń w służbie i kształtowanie praworządnych postaw funkcjonariuszy i pracowników Policji oraz ich przełożonych, a także eliminowanie czynników kryminogennych. Na intensyfikowanie i doskonalenie tych właśnie działań, prowadzonych m. in. w ramach realizacji celów Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019, biuro kładło szczególny nacisk w minionym roku i nadal stanowi to jeden z naszych priorytetów. Sygnalizujemy kolejne inicjatywy o proaktywnym charakterze i liczymy na kontynuowanie współpracy przy realizacji naszych zamierzeń z całym środowiskiem policyjnym - zwłaszcza z kadrą kierowniczą oraz kadrą naukowo-dydaktyczną. Równie cenne będzie wsparcie przy wypracowywaniu przez biuro rozwiązań na potrzeby stworzenia systemu ochrony prawnej policjantów wykonujących pracę operacyjną, które to zadanie zostało ujęte w Priorytetach i zadaniach priorytetowych Komendanta Głównego Policji na lata 2016-2018.

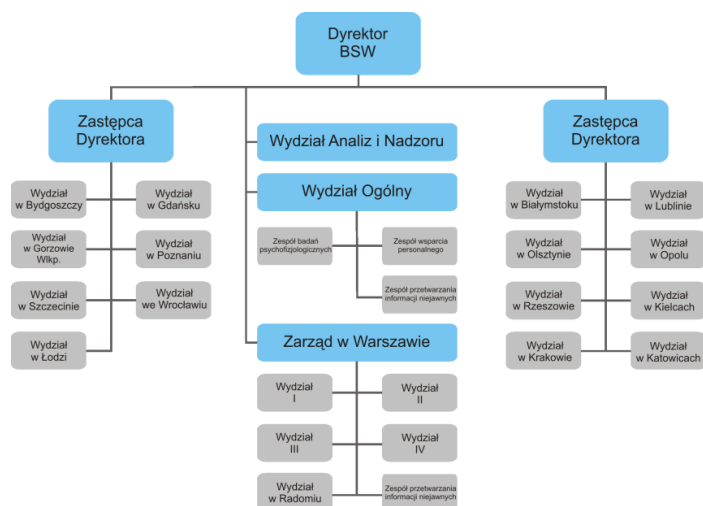
Jak w każdej rocznej analizie zagrożeń, pragniemy przypomnieć o znaczeniu nadzoru służbowego, ale także przywództwa i osobistego przykładu – nie tylko ze strony przełożonych, ale też bardziej doświadczonych policjantów i pracowników, wobec młodszych stażem. Liczymy też nadal, że dalsza realizacja przez BSW zadań polegających zarówno na przeciwdziałaniu zagrożeniom dotyczącym Policji, jak też reagowaniu na przypadki nieprawidłowości, będzie wspierana przez środowisko zewnętrzne, w którym funkcjonuje Policja jako służba publiczna. Pragniemy to podkreślić - w nawiązaniu m.in. do oczekiwań społeczeństwa wobec Policji: sprawnej, skutecznej a jednocześnie praworządnej.

I. Zadania i struktura Biura Spraw Wewnętrznych KGP.

Biuro Spraw Wewnętrznych KGP, zgodnie z Zarządzeniem nr 8 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 marca 2013 r. w sprawie regulaminu Komendy Głównej Policji (Dz. Urz. KGP z dnia 2 kwietnia 2013 r., poz. 25), które weszło w życie z dniem 17 kwietnia 2013 r., realizowało w 2015 r. zadania związane z zapobieganiem przestępstwom popełnianym przez policjantów i pracowników Policji, niektórym przestępstwom popełnionym na szkodę Policji, ich wykrywaniem oraz ściganiem ich sprawców. Do zadań biura należało w szczególności:

- podejmowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych,
- koordynowanie działań operacyjnych prowadzonych w sprawach policjantów i pracowników Policji,
- gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji o przestępczości wśród policjantów oraz o przestępstwach popełnianych na szkodę Policji,
- podejmowanie przedsięwzięć zapobiegających przestępczości w Policji, a także przestępczości na jej szkodę,
- organizowanie i przeprowadzanie badań psychofizjologicznych (do czerwca 2015 r., kiedy *Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 maja 2015 r. w sprawie trybu i warunków ustalania zdolności fizycznej i psychicznej policjantów do służby na określonych stanowiskach lub określonych komórkach organizacyjnych jednostek Policji* Dz. U z 2015 r. poz. 717, zadanie to przekazane zostało Centralnemu Laboratorium Kryminalistycznemu Policji oraz KWP i KSP).

BSW realizowało w 2015 r. zadania w ramach struktury organizacyjnej, którą ilustruje poniższy schemat:

Wskazane powyżej terenowe wydziały BSW realizowały zadania odpowiednio na terenie województw: podlaskiego, kujawsko-pomorskiego, pomorskiego, lubuskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, małopolskiego, lubelskiego, łódzkiego, warmińsko-mazurskiego, opolskiego, wielkopolskiego, podkarpackiego, zachodniopomorskiego i dolnośląskiego. Ponadto wydziały w Gdańsku,

Katowicach, Olsztynie i Poznaniu realizowały zadania odpowiednio również w Szkole Policji w Słupsku, Szkole Policji w Katowicach, WSPol w Szczytnie i Szkole Policji w Pile. Wydziały I-III Zarządu w Warszawie realizowały zadania w KGP, CLKP, warszawskich komórkach CBŚP, CSP w Legionowie, KSP oraz w pozostałych jednostkach organizacyjnych Policji funkcjonujących na terenie województwa mazowieckiego, natomiast Wydział IV wspierał pozostałe komórki terenowe w prowadzeniu działań operacyjno-wykrywczych. Rozkazem organizacyjnym nr 34/15 Komendanta Głównego Policji z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie zmian organizacyjno-etatowych w Komendzie Głównej Policji, w strukturze Wydziału Ogólnego uległ likwidacji zespół badań psychofizjologicznych.

II. Rok 2015 w perspektywie lat poprzednich - obraz przestępczości w Policji w oparciu o dane Biura Spraw Wewnętrznych KGP.

Tak przedstawia się obraz statystyczny przestępczości w Policji, a także na szkodę Policji, uwzględniający miniony rok, opracowany na podstawie danych gromadzonych przez BSW, odnoszących się do efektów postępowań karnych, które wszczęto na podstawie materiałów przekazanych prokuratorowi przez BSW oraz rezultatów śledztw prokuratorskich, w których biuro wykonywało powierzone czynności. Postępowania te dotyczyły zarówno przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji, jak też osób spoza Policji - dokonujących przestępstw wspólnie z policjantami albo na szkodę naszej instytucji oraz jej kadry. Taki zakres wynika z regulaminowych zadań oraz misji biura, która uwzględnia m. in. obronę policjantów przed bezpodstawnymi pomówieniami jak też ochronę zasobów (informacji, majątku) i wizerunku Policji.

II.1. Funkcjonariusze Policji.

Tabela nr 1.

Dane dot. przestępczości funkcjonariuszy Policji w służbie i poza służbą w latach 2010–2015

	2010 rok	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych	411	376	403	399	344	333
Liczba podejrzanych policjantów	368	294	308	361	369	265
Liczba przedstawionych zarzutów	2037	1057	1288	1097	1108	811
Liczba policjantów tymczasowo aresztowanych	37	21	24	22	20	20
Liczba policjantów objętych aktem oskarżenia	329	349	260	311	277	266

Źródło: Dane własne BSW

Wykres wskazuje, że największą ilość postępowań przygotowawczych wszczęto w 2010 r. **(411)**, najmniejszą natomiast w roku ubiegłym - 2015 **(333)**. Także w 2010 r. przedstawiono policjantom największą liczbę zarzutów **(2037)**, zaś największą liczbę podejrzanych funkcjonariuszy wygenerował 2014 rok **(369)**. Środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania najczęściej był stosowany w 2010 r. **(37)**. Najwięcej **(349)** policjantów objęto aktem oskarżenia w 2011 r., zaś najmniej **(260)** w 2012 r. Zbliżoną, niską liczbę oskarżonych policjantów **(266)** odnotowano także w ubiegłym, 2015 roku.

Tabela nr 2.

Podjeżrzani funkcjonariusze Policji w 2015 r. w podziale na województwa oraz wg właściwości jednostek.

województwa	Liczba funkcjonariuszy w 2015 roku
KUJAWSKO-POMORSKIE	16
POMORSKIE	9
LUBUSKIE	11
WIELKOPOLSKIE	16
ZACHODNIO-POMORSKIE	9
DOLNOŚLĄSKIE	25
PODLASKIE	10
LUBELSKIE	14
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	16
ŚLĄSKIE	33
ŚWIĘTOKRZYSKIE	14
MAŁOPOLSKIE	17
ŁÓDZKIE	19
OPOLSKIE	11
PODKARPACKIE	7
KGP	4
KSP	26
MAZOWIECKIE	8

Źródło: Dane własne BSW

Wykres pokazuje, że województwem, w którym odnotowano w 2015 r. największą liczbę podejrzanych funkcjonariuszy Policji, był garnizon śląski **(33)**, wysoki poziom odnotowano także w KSP **(26)** i garnizonie dolnośląskim **(25)**, z kolei KGP i garnizon podkarpacki odnotowały najmniej podejrzanych policjantów – odpowiednio **4** i **7**.

Tabela nr 3.

Liczba zarzutów przedstawionych funkcjonariuszom Policji w 2015 r. w podziale na województwa oraz wg właściwości jednostek.

województwa	Liczba funkcjonariuszy w 2015 roku
KUJAWSKO-POMORSKIE	38
POMORSKIE	18
LUBUSKIE	13
WIELKOPOLSKIE	28
ZACHODNIO-POMORSKIE	21
DOLNOŚLĄSKIE	312
PODLASKIE	13
LUBELSKIE	17
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	51
ŚLĄSKIE	99
ŚWIĘTOKRZYSKIE	23
MAŁOPOLSKIE	23
ŁÓDZKIE	57
OPOLSKIE	27
PODKARPACKIE	7
KGP	7
KSP	46
MAZOWIECKIE	11

Źródło: Dane własne BSW

Dane zilustrowane wykresem wskazują, że największą liczbę zarzutów przedstawiono policjantom w garnizonie śląskim (**312**), zaś najmniejszą w garnizonie podkarpackim i w KGP (**po 7**).

Tabela nr 4.

Podejrzani funkcjonariusze w latach 2014 i 2015 r. - w podziale na rodzaj pełnionej służby.

	2014 rok	2015 rok
Służba prewencyjna	73%	65%
Służba kryminalna	25%	33%
Służba wspomagająca	2%	2%

Źródło: Dane własne BSW

Dane ujęte w wykresie pokazują, że ok. **65%** ogółu policjantów podejrzanych o popełnienie przestępstw stanowili funkcjonariusze służby prewencyjnej. Policjanci służby kryminalnej stanowili wartość **34%** ogółu, zaś najmniej policjantów, którym przedstawiono zarzuty, było w służbie wspomagającej. W 2015 r. o kilka punktów procentowych zmniejszyła się – w porównaniu do 2014 r. - proporcja podejrzanych policjantów służby prewencyjnej względem policjantów służby kryminalnej.

Tabela nr 5.

Staż służby funkcjonariuszy Policji w chwili popełnienia zarzucanego im w 2015 r. przestępstwa w ujęciu procentowym (opracowano na podstawie daty popełnienia pierwszego przestępstwa wynikającego z treści postanowienia o przedstawieniu zarzutów).

	2015 rok
Staż służby funkcjonariuszy	Dane w procentach
do 3 lat	15
4 - 10 lat	39
11 - 15 lat	19
16 - 20 lat	12
21 lat i powyżej	15

Źródło: Dane własne BSW

W 2015 r. niepokojący, zdaniem BSW, pozostaje wynik analizy zagrożenia w oparciu o dane dotyczące stażu służby policjantów w chwili popełnienia przestępstwa, bo sumując kategorie do lat 3 i od 4 do 10 lat okazuje się, że w ubiegłym roku największą grupę – **54 %**, stanowią nadal wśród nich młodzi, legitymujący się stażem do 10 lat (podobnie jak w 2014 r. gdy wskaźnik ten wyniósł **53%**).

II.2. Pracownicy Policji.

Tabela nr 6.

Dane dot. przestępczości pracowników w związku z pracą Policji w latach 2010-2015

	2010 rok	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Liczba pracowników Policji, których sprawy przekazano do prokuratury i innych właściwych organów	10	23	16	25	26	19
Liczba podejrzanych pracowników Policji	6	11	18	7	16	9
Liczba przedstawionych zarzutów	6	53	24	25	20	12
Liczba pracowników Policji tymczasowo aresztowanych	0	1	0	0	0	0
Liczba pracowników Policji objętych aktem oskarżenia	18	9	13	2	4	8

Źródło: Dane własne BSW

Pracownikom Policji największą liczbę zarzutów przedstawiono w 2011 r. **(53)**, natomiast największą liczbę pracowników Policji, wobec których sprawy przekazano do Prokuratury, odnotowano w 2014 r. **(26)**. Największa liczba podejrzanych **(18)** wystąpiła w roku 2012. Środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania stosowany był wobec **1** osoby w 2011 roku. Najwięcej **(18)** pracowników objęto AO w 2010 r., a najmniej **(2)** w 2013 r.

Porównanie powyższych danych, odnoszących się do obu grup zawodowych: policjantów i pracowników Policji wskazuje na znacznie niższy poziom zagrożenia przestępczością wśród pracowników. Należy jednak pamiętać, że posiadają i stosują oni uprawnienia władcze wobec obywateli w o wiele mniejszym stopniu, niż funkcjonariusze.

II.3. Osoby spoza Policji.

Biuro realizuje regulaminowe zadania w stosunku do osób cywilnych spoza Policji, które:

- uczestniczą wspólnie z funkcjonariuszami i pracownikami Policji w popełnianiu tych samych przestępstw o charakterze gospodarczym i kryminalnym (np. oszustw, kradzieży, rozbojów),
- występują wraz z policjantem (pracownikiem) jako drugi podmiot tej samej relacji przestępczej, np. w przypadku korupcji: przyjmujący – wręczający korzyść, przy obrocie narkotykami: nabywca - dealer,
- popełniają przestępstwa na szkodę Policji i jej funkcjonariuszy (np. „zmowy cenowe”, pomawianie policjantów o niepopełnione przestępstwa – np. korupcję czy przemoc, podszywanie się pod policjanta).

Tabela nr 7.

Dane dot. przestępczości osób spoza Policji, pozostających w obszarze zainteresowania BSW, w latach 2010-2015.

	2010 rok	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Liczba podejrzanych osób spoza Policji	381	514	346	410	236	146
Liczba przedstawionych zarzutów	997	1292	649	872	501	275
Liczba osób spoza Policji tymczasowo aresztowanych	25	26	21	15	12	4
Liczba osób spoza Policji objętych aktem oskarżenia	451	416	353	380	314	228

Źródło: Dane własne BSW

Powyższy wykres świadczy o tym, że w 2011 r. odnotowano największą liczbę osób spoza Policji, którym przedstawiono zarzuty **(514)**, a najmniejszą liczbę takich osób w ubiegłym 2015 r. **(146)**. Najwięcej osób cywilnych **(451)** oskarżono w 2010 r., a najmniej **(228)** w minionym, 2015 r. Zwraca uwagę spadek w 2015 r. pozostałych parametrów dot. efektów procesowych uzyskanych w sprawach prowadzonych z udziałem BSW w odniesieniu do osób spoza Policji.

Podsumowując podstawowe dane ze statystyki procesowej dot. wszystkich opisanych powyżej kategorii osób z Policji i spoza niej, należy stwierdzić, że w wyniku postępowań przygotowawczych prowadzonych 2015 r. z udziałem BSW, łącznie **420 podejrzanym** przedstawiono ogółem **1098 zarzutów** popełnienia przestępstw, zaś **aktem oskarżenia** zostały objęte **502 osoby**.

II.4. Szczegółowy obraz przestępczości z udziałem funkcjonariuszy Policji w 2015 r.

Tabela nr I.

Liczba zarzutów przedstawionych funkcjonariuszom Policji w 2014 i 2015 roku w poszczególnych kategoriach przestępstw.

KATEGORIE PRZESTĘPSTW	2014	2015
przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządowych	577	243
przeciwko mieniu	93	66
przeciwko wiarygodności dokumentów	133	305
przeciwko życiu i zdrowiu	32	20
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	44	32
przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	41	67
przeciwko wolności	19	12
przeciwko ochronie informacji	52	5
przeciwko obyczajności i seksualności	14	7
przeciwko rodzinie i opiece	12	5
przeciwko porządkowi publicznemu	16	8
przeciwko obrotowi gospodarczemu	2	0
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	0	0
przeciwko czci i nietykalności cielesnej	9	1
z innych ustaw	64	40
Ogółem	1108	811

Źródło: Dane własne BSW

W 2015 r. spadła w stosunku do roku poprzedniego o **58%** liczba przedstawionym policjantom zarzutów o przestępstwa przeciwko działalności instytucji, głównie o charakterze korupcyjnym. Wzrosła natomiast ponad dwukrotnie liczba zarzutów o przestępstwa o przeciwko wiarygodności dokumentów.

Nadmienić należy, że zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, *korupcją jest obiecywanie, proponowanie, wręczanie, żądanie, przyjmowanie przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakiejkolwiek nienależnej korzyści majątkowej, osobistej lub innej, dla niej samej lub jakiejkolwiek innej osoby, lub przyjmowanie propozycji lub obietnicy takich korzyści w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu funkcji publicznej lub w toku działalności gospodarczej*. Zgodnie z konwencjami, ratyfikowanymi przez Polskę w ramach Rady Europy, jako korupcyjne sklasyfikowano następujące przestępstwa określone w polskim kodeksie karnym:

sprzedajność, przekupstwo, płatną protekcję, a także nadużycie funkcji publicznej w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Tabela nr 8.

Stosunek procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym (w tym nadużycie władzy w celu osiągnięcia korzyści) i pozostałych przestępstw zarzuconych funkcjonariuszom Policji w 2015 r.

	2015 rok
Przestępstwa korupcyjne (art. 228-230 kk, 231 § 2 kk)	20%
Pozostałe przestępstwa (ogółem 811-162 = 649)	80%

Źródło: Dane własne BSW

Z danych zilustrowanych powyższym wykresem wynika, że przestępstwa o charakterze korupcyjnym stanowiły w 2015 r. zaledwie **20%** popełnianych przez policjantów przestępstw. Wartość tego wskaźnika wykazuje tendencję spadkową w stosunku do ubiegłych lat: o 24% w odniesieniu do poziomu 44 %, odnotowanego w 2014 r. i o 37% do 2013 r., kiedy wynosił on 57%.

Wśród pozostałych 80% przestępstw, których popełnienie zarzucono w 2015 r. funkcjonariuszom Policji, najliczniej – jak wynika z wcześniejszej Tabeli nr 1, występowały inne kategorie, będące w zainteresowaniu BSW :

pozostające w związku ze służbą

- 1/ przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów,
- 2/ przestępstwa przeciwko mieniu – kradzieże, oszustwa (w tym ubezpieczeniowe),
- 3/ przestępstwa przeciwko ochronie informacji, w tym sprzedaż informacji przez policjantów,
- 4/ przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, które wraz z kategorią przestępstw przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, związane są z przede wszystkim z zagrożeniem stosowania przez policjantów przemocy przy wykonywaniu czynności administracyjno - porządkowych i dochodzeniowo - śledczych,

nie mające bezpośredniego związku z wykonywaniem czynności służbowych

- 5/ przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 6/ przestępstwa związane z przemocą w rodzinie, mieszczące się przede wszystkim w kategoriach: przeciwko rodzinie i opiece, obyczajności i seksualności oraz czci i nietykalności cielesnej.

Tabela nr II.

Przestępstwa korupcyjne oraz nadużycie władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzucone funkcjonariuszom Policji w latach 2010 – 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
sprzedajność (art. 228 kk)	769	446	691	372	252	68
nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231§2 kk)	508	232	195	249	226	88
płatna protekcja (art. 230-230a kk)	20	28	1	4	2	6
przekupstwo (art. 229 kk)	20	9	2	5	5	0
ogółem	1317	715	889	630	485	162

Źródło: Dane własne BSW

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że największą ilość tego rodzaju przestępstw popełnionych przez policjantów wygenerował rok 2010 (**1317**); najczęstszym przestępstwem była sprzedajność (**769**), a najrzadszym przekupstwo (**20**). Dane z kolejnych lat, w tym 2015 r., wskazują na wyraźną tendencję spadkową tego rodzaju przestępstw.

Tabela nr 9.

Stosunek procentowy poszczególnych przestępstw korupcyjnych oraz nadużycia władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzuconych w 2015 r. funkcjonariuszom Policji

	2015 rok
Sprzedajność (art. 228 kk)	42%
Nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231 § 2 kk)	54%
Płatna protekcja bierna (art. 230 kk)	4%

Źródło: Dane własne BSW

W 2015 r. nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści przekroczyło połowę zarzuconych policjantom przestępstw o charakterze korupcyjnym, a jednocześnie obniżeniu o 10% uległ wskaźnik liczby przestępstw sprzedajności, który w 2014 r. wynosił 52% tego rodzaju przestępstw.

Należy zauważyć, że w 2015 r. stosunek przestępstw o charakterze korupcyjnym (**20%**) do pozostałych przestępstw zarzucanych policjantom jest o 24% niższy w stosunku do roku poprzedniego (i aż o 37% niższy niż w 2013 r.) Wśród przestępstw o takim charakterze w 2015 r. nie dominowała już –

jak w poprzednich latach - sprzedajność, lecz nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

II.5. Korupcja i inne przestępstwa w obszarze zagrożeń, związanym z pełnieniem służby na drogach

Wykonywanie przez funkcjonariuszy Policji czynności związanych z kontrolą ruchu drogowego i obsługą zdarzeń drogowych generuje nadal największe zagrożenie wśród obszarów funkcjonowania Policji, potencjalnie zagrożonych popełnianiem przestępstw. Liczba przestępstw w związku z pełnieniem służby na drogach w 2015 r. stanowi nadal prawie połowę ogółu przestępstw zarzuconych policjantom. Najczęstsze działania policjantów jako sprawców w tym obszarze, polegają nadal na przyjmowaniu obietnicy wręczenia korzyści majątkowych/osobistych lub przyjmowanie korzyści od kierujących, w zamian za odstąpienie od czynności służbowych lub za obniżenie rangi czynu.

Tabela nr 10.

Zestawienie danych dotyczących ogólnej przestępczości policjantów oraz przestępczości w związku z pełnieniem służby na drodze w latach 2014 i 2015 r.

	2014 rok		2015 rok	
	Ogółem	Na drodze	Ogółem	Na drodze
Liczba przedstawionych zarzutów korupcyjnych	485	395	162	57
Liczba przedstawionych zarzutów	1108	504	811	343
Liczba podejrzanych policjantów	369	113	265	35

Źródło: Dane własne BSW

W 2015 r., względem roku poprzedzającego, nastąpił spadek zarówno liczby przestępstw korupcyjnych, zarzuconych policjantom w związku z pełnieniem służby na drodze (bardzo znaczny – aż o **86%**), jak też niewielki spadek udziału przestępstw na drogach w ogólnej liczbie zarzuconych przestępstw - o **3%**. Biorąc pod uwagę także dane z lat 2012 i 2013, zauważalna jest od w tym okresie tendencja spadkowa. W 2015 r. zmniejszyła się także o **18%** względem 2014 r. proporcja udziału policjantów podejrzanych o przestępstwa związane z pełnieniem służby na drogach, w ogólnej liczbie policjantów objętych zarzutami (w roku ubiegłym wyniosła ona 13%, zaś w 2014 - 31%)

Tabela nr 11.

Stosunek procentowy przestępstw popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach do wszystkich pozostałych przestępstw, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w 2015 r.

	2015 rok	
	Dane w liczbach	Dane w procentach
Przestępstwa na drogach	343	42
Pozostałe przestępstwa	468	58

Źródło: Dane własne BSW

Z powyższego wykresu wynika, że w 2015 r. mniej niż połowa wszystkich przestępstw popełnianych przez policjantów, jest bezpośrednio związana z pełnieniem przez nich służby na drogach. Nastąpiło zmniejszenie o **3%** tej proporcji w stosunku do 2014 r., w którym stanowiły one 45% ogółu przestępstw policjantów. Nadal jednak pozostają one największym spośród zagrożeń w Policji.

Tabela nr 12.

Udział procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym popełnionych przez policjantów w związku z pełnieniem służby na drogach w 2015 r.

	2013 rok	2014 rok	2015 rok
art. 228 kk – sprzedajność funkcjonariusza publicznego	61,01%	60,25%	82,46%
art. 231 § 2 kk – nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści	38,47%	38,48%	17,54%
art. 229 kk – przekupstwo funkcjonariusza	0,52%	1,27%	0,00%

Źródło: Dane własne BSW

Wśród przestępstw o charakterze korupcyjnym „na drogach”, w 2015 r. nadal dominowała sprzedajność.

Tabela nr 13.

Stosunek procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach do pozostałych przestępstw o charakterze korupcyjnym, zarzuconych ogółem funkcjonariuszom Policji w 2015 r.

	2015 rok
Przestępstwa korupcyjne w związku z pełnieniem służby na drogach	35%
Pozostałe przestępstwa korupcyjne	65%

Źródło: Dane własne BSW

W porównaniu do 2014 r. należy zauważyć w 2015 r. spadek aż o **46%** udziału tego typu przestępstw w związku ze służbą na drogach, kiedy proporcja ich udziału w ogólnej liczbie przestępstw korupcyjnych policjantów wynosiła 81%. Jest on ponad czterokrotnie większy od 11%-ego spadku odnotowanego w 2014 r. względem roku 2013.

II.6. Przemoc na służbie.

Możliwość zastosowania siły fizycznej i środków przymusu bezpośredniego jest uprawnieniem policjantów służby prewencyjnej i kryminalnej, niemniej mając na uwadze liczbę i charakter czynności służbowych, statystycznie należy przyjąć, że nadużycia w zakresie stosowania przemocy fizycznej przez policjantów mogą częściej zdarzać się w trakcie czynności administracyjno-porządkowych, wykonywanych przez funkcjonariuszy służby prewencyjnej. Biorąc pod uwagę sięgającą **kilkunastu milionów** w skali roku liczbę wykonywanych przez Policję rodzajów czynności służbowych, w których prawo dopuszcza stosowanie przymusu (a więc potencjalnie zagrożonych przemocą - nadużyciem siły czy środków przymusu – tj. interwencji, kontroli drogowych, zatrzymań na gorącym uczynku i osadzeń w PDOZ), liczba przypadków przemocy potwierdzonych w toku postępowań przygotowawczych prowadzonych w 2015 r. , podobnie jak w roku poprzednim, stanowi margines.

Tabela nr 14.

Zestawienie danych dotyczących stosowania przez policjantów przemocy na służbie w latach 2014 i 2015

	2014 rok	2015 rok
Liczba podejrzanych policjantów	45	34
Liczba przedstawionych zarzutów	58	70
Liczba policjantów objętych aktem oskarżenia	35	29
Liczba zarzutów objętych a.o.	46	41

Źródło: Dane własne BSW

Przedstawione na powyższym wykresie dane dot. wyników śledztw prowadzonych w 2015 r. (zarówno wszczętych w ubiegłym roku jak i kontynuowanych z lat poprzednich) w sprawach stosowania przemocy na służbie wskazują, że liczba policjantów, którym przedstawiono w tym okresie zarzuty, jest niższa o **24,4%** od odnotowanej w 2014 r. W 2015 r. uległa także zmniejszeniu o **17,1%**, w porównaniu do 2014 r., liczba policjantów oskarżonych w tym okresie o przemoc na służbie. Zauważalny wzrost liczby zarzutów wynika z tego, że w jednej ze spraw prokurator przedstawił 6 policjantom łącznie 30 zarzutów.

Nieliczne w skali roku potwierdzone w śledztwach prokuratorskich przypadki stosowania przemocy nie stwarzają istotnego zagrożenia dla realizacji przez 100-tysięczną formację jej ustawowych zadań, niemniej każde nieuzasadnione albo dokonane niezgodnie z obowiązującymi przepisami użycie siły czy środków przymusu bezpośredniego policjantów służby prewencyjnej lub kryminalnej bardzo szkodzi właściwym relacjom policjant – obywatel. BSW podejmuje działania zmierzające do wyeliminowania jakichkolwiek przypadków użycia przemocy przez policjantów.

II.7. Udział policjantów w nielegalnym obrocie środkami odurzającymi.

Każdy przypadek udziału policjanta w przestępczości narkotykowej stanowi potencjalne źródło poważnych zagrożeń dla niego samego, jak i dla służby. Funkcjonariusz, który zażywa środki odurzające lub substancje psychotropowe, podejmując czynności służbowe wobec osób posiadających lub dystrybuujących tego typu substancje, może dopuszczać się czynów zabronionych, w szczególności niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień (np. zaboru ujawnionych narkotyków. Ponadto podczas wykonywania czynności służbowych - użycia broni, kierowania pojazdem służbowym w obecności osób objętych czynnościami służbowymi - pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych, stanowi on realne zagrożenie zarówno wobec osób, w stosunku do których czynności są wykonywane, jak również osób postronnych i pozostałych funkcjonariuszy Policji.

Tabela nr III.

Zestawienie liczby zarzutów przedstawionych funkcjonariuszom Policji w 2014 r. i 2015 r., w poszczególnych kategoriach przestępstw mających związek z działalnością „narkotykową”.

	2014	2015
udział w zorganizowanej grupie (art. 258 kk)	1	0
ujawnienie tajemnicy (art. 266 § 2 kk)	2	0
niedopełnienie obowiązków lub przekroczenie uprawnień (art. 231 kk)	1	0
prowadzenie pojazdu pod wpływem nark.	0	4
zabór w celu przywłaszczenia narkotyków (art. 64 ustawy o p.n.)	0	0
uprawa maku lub konopi (art. 63 ustawy o p.n.)	4	1
posiadanie narkotyków (art. 62 ustawy o p.n.)	28	20
udziel. nark. w zam. za korzyść majątkową lub osob. (art. 59 ustawy o p.n.)	9	1
udzielanie narkotyków (art. 58 ustawy o p.n.)	17	7
wprowadzenie do obrotu (art. 56 ustawy o p.n.)	0	4
Ogółem	62	37

Źródło: Dane własne BSW

Powyższe dane świadczą o spadku w 2015 r. niemal o połowę, względem roku poprzedzającego, liczby zarzutów przedstawionych policjantom w związku z udziałem w przestępczości narkotykowej, o czyny stypizowane w ustawie o *przeciwdziałaniu narkomanii* oraz w ustawie *Kodeks karny*. Wzrosła natomiast liczba funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty – w 2015 r. **17** oraz **1**, któremu prokurator uzupełnił zarzuty, w stosunku do 2014 r. - **11** oraz **2**, którym uzupełniono zarzuty.

II.8. Przemoc domowa ze strony policjantów.

Czyny zabronione, polegające na stosowaniu przemocy domowej przez policjantów, są przestępstwami popełnianymi w obszarze zewnętrznych działań, nie pozostających w związku z pełnioną służbą w Policji, niemniej problematyka ta jest od 2012 r. monitorowana przez BSW. Biuro nie jest natomiast jedyną komórką organizacyjną Policji, przy udziale której Prokuratura prowadzi postępowania przygotowawcze w sprawach o popełnienie przez funkcjonariuszy takich przestępstw.

Tabela nr IV.

Zestawienie liczby zarzutów przedstawionych funkcjonariuszom Policji w latach 2014 i 2015 w poszczególnych kategoriach przestępstw związanych z przemocą w rodzinie, w postępowaniach prowadzonych przy udziale BSW KGP.

	2014	2015
naruszenie nietykalności (art. 217 § 1 kk)	2	0
znęcanie (art. 207 § 1 kk)	12	6
czynn. seksualna z os. małoletnią (art. 200 § 1 kk)	3	0
nadużycie zależności (art. 199 § 1 kk)	1	0
zgwałcenie (art. 197 § 1 kk)	1	0
zmuszenie do określonego zachowania (art. 191 § 1 kk)	1	0
uporczywe nękanie (art. 190a § 1 kk)	3	1
groźby karalne (art. 190 § 1 kk)	0	2
średnie uszkodzenie ciała (art. 157 § 1 kk)	0	1
lekkie uszkodzenie ciała (art. 157 § 2 kk)	0	1
Ogółem	23	11

Źródło: Dane własne BSW

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że liczba zarzutów związanych z przemocą domową przedstawionych policjantom w **2015 r.** - w stosunku do roku poprzedniego - zmalała o ponad połowę. Zmalała także liczba funkcjonariuszy, objętych zarzutami: w **2015 r.** zarzuty zostały przedstawione **8 policjantom** (z czego 1 funkcjonariusz był podejrzany w 2 śledztwach), podczas gdy w 2014 r. zarzuty przedstawiono **13 funkcjonariuszom Policji**, zaś wobec **2 kolejnych** prokuratorzy wydali postanowienia o uzupełnieniu zarzutów.

Występowanie przypadków stosowania przemocy domowej przez policjantów niewątpliwie wpływa negatywnie na wizerunek Policji, jako formacji powołanej do ścigania sprawców przestępstw. Dlatego kluczowe znaczenie ma obecnie podejmowanie wszelkiego rodzaju działań profilaktycznych przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Policji, których celem jest wprowadzanie, w ramach kontynuowania realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”*, mechanizmów ochronnych służących przeciwdziałaniu przemocy domowej, jak i zwalczanie wszelkich ujawnionych przypadków przemocy domowej wśród policjantów. Zdaniem BSW, kluczową rolę w tym procesie powinni pełnić ich bezpośredni przełożeni, ponieważ mają największą siłę oddziaływania na podwładnych, możliwość rozpoznawania i reagowania na symptomy takich zachowań, ustalania ich przyczyn i podejmowania działań zaradczych.

II.9. Komentarz do charakterystyki zagrożenia dot. Policji, w oparciu o dane własne BSW KGP.

Przedstawiony częściowy obraz przestępczości z udziałem funkcjonariuszy oraz pracowników, a także osób spoza Policji w latach 2010-2015 ilustruje z jednej strony poziom zagrożenia dot. środowiska policyjnego, z drugiej zaś skuteczność pracy biura w tym okresie – w aspekcie zwalczania przestępczości, ale też zapobiegania jej. Należy wziąć pod uwagę, że najwyższe liczby podejrzanych – tak policjantów jak i pracowników - odnotowano wcześniej - w roku 2007, natomiast w następnych latach ich liczba była już zawsze mniejsza, i to zazwyczaj znacznie, od statystyki z tego okresu. **Spadek liczby podejrzanych i względna stabilizacja poziomu pozostałych wskaźników procesowych w ostatnich latach, to w ocenie BSW zasługa m. in. szeroko rozumianej profilaktyki, ukierunkowanej przede wszystkim na podniesienie świadomości funkcjonariuszy i pracowników oraz wskazywanie właściwym przełożonym źródeł potencjalnych zagrożeń i sposobu ich ograniczania.** Ale nie tylko, bo także inicjatyw biura w zakresie doskonalenia rozwiązań prawnych i technicznych, które mają wpływ na bezpieczeństwo wykonywania czynności przez policjantów oraz sprawną weryfikację zastrzeżeń, zgłaszanych przez obywateli. Szerzej piszemy o tym w dalszej części niniejszego opracowania. Nie mniej oczywiste jest, że **profilaktyka wewnątrz Policji to kierunek słuszny od momentu przyjęcia i wymagający kontynuowania w przyszłości.**

Podobne wnioski nasuwają się po analizie danych o efektach procesowych w latach 2010-2015 dot. osób spoza Policji (najczęściej korumpujących policjantów lub w inny sposób działających na szkodę naszej instytucji). Z danych tych wynika, że w ubiegłym roku w istotny sposób zmniejszyła się w tej kategorii osób zarówno liczba podejrzanych jak i oskarżonych. Z tego względu należy także szerzej uwzględniać środowisko zewnętrzne Policji w działalności edukacyjnej.

III. Obraz przestępczości w środowisku policyjnym w 2015 r. według danych Prokuratury Generalnej.

Dzięki prowadzonej od 2007 r. współpracy z Prokuraturą Generalną, która monitoruje zagrożenie przestępczością w Policji, BSW otrzymało z Departamentu Postępowania Przygotowawczego PG kolejne roczne sprawozdanie dotyczące przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, oparte na danych ze spraw prowadzonych przez poszczególne Prokuratury Apelacyjne. Zakres danych daje pełniejszy obraz zagrożenia w środowisku policyjnym, ponieważ uwzględnia też postępowania prowadzone przez jednostki Prokuratury bez inicjatywy i udziału BSW – np. wszczęte na podstawie zawiadomień złożonych przez inne komórki i jednostki Policji lub obywateli. Dane te, inaczej niż gromadzone przez BSW, obejmują funkcjonariuszy i pracowników łącznie.

Tabela nr 15.

Wybrane dane dotyczących przestępczości funkcjonariuszy i pracowników Policji w latach 2010 – 2015

	2010 rok	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Liczba zawiadomień o przestępstwie o czyny funkcjonariuszy i pracowników cywilnych	7686	7336	7446	7563	7604	7174
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych	3213	3012	3408	3399	3182	2891
Liczba podejrzanych	646	482	451	533	468	457

Źródło: Dane Prokuratury Generalnej

Tabela nr 16.

Wybrane dane dot. postępowań prowadzonych przeciwko funkcjonariuszom i pracownikom Policji, zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia, w latach 2010 - 2015

	2010 rok	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia	275	236	256	304	224	155
Liczba funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji objętych aktem oskarżenia	444	474	350	452	331	281

Źródło: Dane Prokuratury Generalnej

W 2015 r. prokuratorzy w **40** przypadkach skierowali w śledztwach prowadzonych przeciwko funkcjonariuszom i pracownikom Policji, na podstawie art. 336 § 1 kpk, wnioski o warunkowe umorzenie postępowania - podobnie jak w 2014 r. kiedy liczba tych przypadków wyniosła 46. W 2010 r. takich wniosków skierowano 44, w 2011 – 46, w 2012 – 51, a w 2013 r. – 49, co wskazuje na częste korzystanie w ostatnich latach z tego rozwiązania . Sądy wydały w 2015 r. wyroki skazujące wobec **125** oskarżonych policjantów i pracowników, tj. o 11 mniej niż w 2014 r., kiedy skazanych zostało 136 osób. W 2010 r. skazanych zostało 510 oskarżonych, w 2011 r. - 196, w 2012 r. – 213, a w 2013 r. – 249.

Należy przy tym zaznaczyć, że dane Prokuratury Generalnej obejmują wszystkie kategorie przestępstw - także te, popełnione bez związku ze służbą czy pracą w Policji, np. określone w art. 178a kk.

Ocena przekazanych przez Prokuraturę Generalną danych z lat 2010 – 2015 dot. postępowań przygotowawczych w stosunku do funkcjonariuszy i pracowników Policji, także przy uwzględnieniu danych z minionego roku, potwierdza wcześniejszy wniosek o względnej stabilizacji wskaźników procesowych w tym okresie.

IV. Priorytetowe kierunki pracy BSW KGP oraz podejmowane inicjatywy na rzecz Policji.

Pośród kierunków pracy realizowanych w 2015 r. (w większości aktualnie kontynuowanych) przez BSW na rzecz Policji, w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa i skuteczności wykonywania jej ustawowych zadań, priorytetowe znaczenie mają:

IV.1. Działania w obszarze ruchu drogowego.

W 2015 r. działaniom rozpoznawczym i reaktywnym BSW w tym obszarze towarzyszyła intensywna profilaktyka, adresowana do policjantów pełniących służbę na drogach, ich przełożonych oraz samych uczestników ruchu drogowego. Biuro kontynuuje w ten sposób wdrażanie w Policji wypracowanych - na podstawie m. in. wniosków z corocznych analiz zagrożeń w obszarze ruchu drogowego - propozycji przeciwdziałania popełnianiu przestępstw, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw o charakterze korupcyjnym:

- wzmocnienie nadzoru służbowego wobec policjantów pełniących służbę na drogach,
- wprowadzenie rejestratorów przebiegu służby w pojazdach służbowych RD,
- edukacja policjantów (odpowiedni dobór treści i metod kształcenia),
- podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, skierowanych zarówno do policjantów jak również do obywateli,
- kontynuowanie spotkań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania korupcji we wszystkich komórkach ds. ruchu drogowego i prewencji.

Przed wszystkim w ubiegłym roku miała miejsce kolejna edycja ***Poradnika dla policjantów pełniących służbę na drogach STOP KORUPCJI*** – w ilości 10 tys. egzemplarzy, sfinansowana za środki pozyskane z rezerwy celowej budżetu państwa. Nakład przekazano do komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji oraz szkół Policji. Także w opracowanym w 2015 r. ***Poradniku dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START***, jeden z rozdziałów poświęcono przeciwdziałaniu zagrożeniom korupcyjnym przy kontroli ruchu drogowego i właściwemu reagowaniu na sytuację korupcyjną.

Na pierwszym miejscu biuro stawia nadal przypominanie o konieczności doskonalenia przez przełożonych szeroko rozumianego nadzoru: od prowadzenia postępowań kwalifikacyjnych w stosunku do kandydatów do służby w Policji, poprzez decydowanie o skierowaniu policjantów do pełnienia służby na drogach, aż po dbałość o przestrzeganie dyscypliny służbowej związanej z realizacją zadań Policji w ruchu drogowym. Na uwagę zasługuje tu ocena programu pilotażowego wyposażenia radiowozów w monitoring, z której wynika, że wprowadzenie monitoringu wzmocniło nadzór i zwiększyło bezpieczeństwo prawne policjantów.

BSW kontynuuje działania zmierzające do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa funkcjonariuszy pełniących tego rodzaju służbę, włączając się w doskonalenie zawodowe policjantów poprzez działalność edukacyjną, a także inicjuje i uczestniczy w ściganiu sprawców pomówień, kierowanych z zemsty przeciwko policjantom rzetelnie wykonującym swoje obowiązki.

IV.2. Działania BSW KGP w związku z realizacją zamówień publicznych na rzecz Policji, w tym przeprowadzonych w ramach Programu standaryzacji komend i komisariatów Policji na lata 2013 – 2015.

BSW nadal realizuje inicjatywę, mającą na celu przeciwdziałanie powstawaniu i eliminowanie nieprawidłowości przy realizacji zamówień publicznych na rzecz Policji. Działania biura polegają przede wszystkim na monitorowaniu przygotowania, realizacji i rozliczania umów Policji, związanych z jej zaopatrzeniem oraz prowadzonymi przez nią inwestycjami. W szczególnym zainteresowaniu biura znajdowały się zamówienia publiczne, realizowane w ramach ostatniego roku funkcjonowania *Programu standaryzacji komend i komisariatów Policji na lata 2013 – 2015*, które były monitorowane przez komórki terenowe. BSW określiło wcześniej w tym zakresie obszary zagrożeń, bezpośrednio związanych z zagadnieniem zamówień publicznych. Zaliczono do nich nieprawidłowości o charakterze korupcyjnym, które mogły wystąpić głównie podczas realizacji zamówienia publicznego (stanowiące główny obszar zainteresowania BSW w sferze logistyki Policji) oraz nieprawidłowości o charakterze gospodarczym, a także przestępstwa kryminalne, np. na etapie prac budowlanych.

BSW, działając w celu przeciwdziałania powstawaniu i eliminowania nieprawidłowości przy realizacji *Programu*, wykonało czynności o charakterze prewencyjnym – poprzez profilaktykę korupcji oraz weryfikację sygnałów dot. zagrożeń w obszarze procesu standaryzacji obiektów Policji, a także czynności wykrywcze – realizowane metodami operacyjno-rozpoznawczymi oraz procesowymi, ukierunkowane na ujawnianie przestępstw korupcyjnych, gospodarczych (np. zмовы cenowe) i kryminalnych (np. kradzieże), które mogły towarzyszyć realizacji *Programu*. W celu zabezpieczenia antykorupcyjnego *Programu standaryzacji komend i komisariatów Policji*, biuro zastosowało określone mechanizmy, w tym przede wszystkim:

- monitoring procedury standaryzacji,
- działania prewencyjne – cykliczne spotkania z kadrą kierowniczą danego garnizonu i pozostałymi osobami uczestniczącymi w procesie realizacji *Programu* (w 2015 r. – były to zwłaszcza spotkania z przedstawicielami KWP/KSP uczestniczącymi w odbiorach końcowych inwestycji), podczas których omawiano zagrożenia i konsekwencje służbowo-karne wynikające z nieprzestrzegania procedur i nierzetelności prowadzonych inwestycji lub modernizacji, jak również bieżące problemy wynikłe podczas realizacji *Programu*,
- monitorowanie przygotowania, realizacji, odbioru oraz rozliczenia inwestycji w ramach *Programu*, pod kątem pozyskiwania i weryfikacji informacji mogących świadczyć o popełnieniu czynu wypełniającego znamiona przestępstwa (w 2015 r. szczególną uwagę zwracano na odbiory końcowe i rozliczenia finansowe, w tym nakładanie kar umownych),
- czynności dochodzeniowo-śledcze, podejmowane w uzasadnionych przypadkach,
- inicjowanie audytu i kontroli wydatkowania środków budżetowych i gospodarowania materiałowego.

Kolejnym działaniem, podjętym przez BSW w 2015 r. w ramach realizacji inicjatywy, mającej na celu przeciwdziałanie powstawaniu i eliminowanie nieprawidłowości w sferze logistyki Policji, jest weryfikacja tzw. zakupów podprogowych, tj. tych, które nie zostały zrealizowane w trybie postępowania o udzielenie zamówień dostaw, usług lub robót budowlanych, a których wartość nie przekracza ustawowo określonej kwoty 30 tys. euro.

IV.3. Ochrona informacji.

Informacje, którymi dysponuje Policja w związku wykonywaniem ustawowych zadań, stanowią i zawsze będą stanowić cenny zasób dla przedstawicieli m. in. świata przestępczego. Analiza i ocena zagrożenia ujawnianiem informacji, wskazuje, że dotyczy ono zarówno zawartej konkretnych sprawach wiedzy na temat zgromadzonego materiału i zamiarach Policji, jak też danych zgromadzonych w policyjnych systemach informatycznych, a także innych danych np. telekomunikacyjnych. Policjanci posiadający dostęp do tych zasobów są potencjalnie zagrożeni presją osób zabiegających o ujawnienie określonych danych. Nie tylko wspomnianych już przedstawicieli świata przestępczego, ale także biur detektywistycznych, kancelarii prawnych, firm ubezpieczeniowych, mediów. W dużej części do tych policjantów kierowane są propozycje ujawnienia informacji, w zamian za stosowną gratyfikację. Ze spraw udostępniana jest przede wszystkim wiedza o prowadzonych czynnościach policyjnych oraz osobach objętych działaniami operacyjnymi i czynnościami procesowymi, a z policyjnych systemów informatycznych – także o właścicielach skradzionych pojazdów, osobach poszukiwanych itp.

W 2015 r., na podstawie dotychczasowych doświadczeń, usystematyzowano działania prowadzone przez wydziały terenowe BSW w zakresie ujawniania i ścigania sprawców tego rodzaju przestępstw, które zakładają m. in. zintensyfikowanie współpracy z przełożonymi wszystkich szczebli i innymi komórkami służby kryminalnej w celu pozyskiwania informacji o zdarzeniach wymagających weryfikacji, np. o nieudanych (z niewyjaśnionych przyczyn) działaniach Policji.

W ubiegłym roku biuro kontynuowało także realizację podjętej w 2013 r. inicjatywy, polegającej na monitorowaniu obszaru przetwarzania danych osobowych, uzyskiwanych za pośrednictwem Krajowego Systemu Informacyjnego Policji - pod względem zagrożenia dokonywaniem przez funkcjonariuszy i pracowników Policji sprawdzeń nie uzasadnionych potrzebami służby i przekazywaniem uzyskanych danych osobom nieuprawnionym. Systematyczną weryfikacją objęta jest wytypowana grupa sprawdzeń. Trzyletnia już praktyka weryfikacji potwierdza trafność tej inicjatywy - w szeregu przypadków ujawniono brak uzasadnienia dokonania sprawdzeń potrzebami służby, zaś przełożeni przeprowadzają postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne, a wobec winnych nadużyć wyciągane są konsekwencje.

IV.4. Profilaktyka przestępczości w Policji.

Od 2006 r. BSW systematycznie rozwija przedsięwzięcia profilaktyczne na rzecz środowiska policyjnego, adresowane do wszystkich funkcjonariuszy i pracowników Policji. Celem tych działań pozostaje nadal:

- podnoszenie świadomości policjantów i pracowników w zakresie obszarów zagrożeń przestępczością w środowisku policyjnym, z naciskiem na wskazywanie, jak radzić sobie w sytuacjach korupcyjnych,
- kształtowanie przez przełożonych właściwych postaw i podnoszenia świadomości zagrożeń wśród podległych policjantów – poprzez oddziaływanie i reagowanie na przejawy nieprawidłowości,
- inspirowanie do podjęcia przedsięwzięć prewencyjnych przez inne jednostki/komórki (np. System Wczesnej Interwencji).

Przeciwdziałanie przestępczości wśród policjantów i pracowników Policji odbywa się wielopłaszczyznowo, ale podstawową formą jest i pozostanie systematyczna obecność przedstawicieli biura w jednostkach i szkołach. W latach **2006-2015** to już **8438 spotkań z kadrą kierowniczą oraz szkoleń dla policjantów i pracowników** w jednostkach i szkołach Policji. W analizowanym **2015 roku** przedstawiciele biura uczestniczyli w odprawach i spotkaniach z udziałem kadry kierowniczej garnizonów oraz przeprowadzili szkolenia profilaktyczne dla funkcjonariuszy (w tym nowo wstępujących do Policji) i pracowników cywilnych w jednostkach **1055** razy, a w szkołach **71** razy. W trakcie tych bezpośrednich kontaktów przedstawiciele biura przekazali wiedzę o potencjalnych zagrożeniach jak też zapobieganiu im łącznie **24782** funkcjonariuszom i pracownikom Policji. Funkcjonariusze BSW prowadzący szkolenia korzystali m. in. z opracowanych w 2015 r. nowych prezentacji, które uwzględniają aktualny stan prawny oraz wnioski z prowadzonej w biurze bieżącej analizy poszczególnych obszarów zagrożeń.

Z roku na rok coraz częstsze kontakty i działalność edukacyjna przekłada się na budowanie zaufania oraz wzmacnianie pozytywnego wizerunku BSW jako struktury nie nastawionej wyłącznie na wykrywanie przestępstw i ściganie ich sprawców, ale dbającej o świadomość całej kadry policyjnej i bezpieczeństwo służby.

Wieloletnia obecność przedstawicieli BSW w jednostkach i szkołach pozwoliła na szersze poznanie potrzeb środowiska policyjnego. Świadomość tych potrzeb zaowocowała wydaniem w 2015 r. kolejnych 10 tys. egzemplarzy ***Poradnika dla policjantów pełniących służbę na drogach STOP KORUPCJI*** które, podobnie jak 14 tys. egzemplarzy wydrukowanych w 2014 r., zostały rozpowszechnione wśród policjantów służby prewencyjnej. Jednocześnie ***Poradnik...*** został zamieszczony na stronie internetowej, dostępnej także dla obywateli. Na podstawie doświadczeń z wydaniem tej publikacji, w 2015 r. BSW opracowało ***Poradnik dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START***. Obok kwestii dot. zagrożeń korupcyjnych przy wykonywaniu czynności właściwych dla służby prewencyjnej, poruszona w nim została problematyka przeciwdziałania przemocy, ochrony informacji, reagowania na niezgodne z prawem postępowanie innych funkcjonariuszy oraz wystrzegania się poza służbą zachowań niezgodnych z interesem Policji lub niegodnych policjanta. Przybliżenie młodym funkcjonariuszom podstawowych zagrożeń, ich konsekwencji i sposobów radzenia sobie w problematycznych sytuacjach, ma na celu umożliwienie im tytułowego „bezpiecznego startu” w formacji i stanowić będzie uzupełnienie wiedzy przekazywanej im przez kadrę dydaktyczną szkół i przedstawicieli BSW podczas szkolenia zawodowego podstawowego. Pierwsza edycja w ilości 10 tys. egzemplarzy, sfinansowana za środki pozyskane z rezerwy celowej budżetu państwa, ma zapewnić pokrycie zapotrzebowania dla 5 tys. funkcjonariuszy, planowanych do przyjęcia w ramach doboru tegorocznego i podobnej liczby w 2017 r.

BSW na bieżąco korzysta także z pozostałych wypracowanych środków oddziaływania profilaktycznego, przede wszystkim w postaci wystąpień do kierowników komórek i jednostek organizacyjnych Policji, w sytuacjach, gdy dostrzeżone zostaje występowanie patologii albo czynników kryminogennych, a podjęcie właściwych działań zapobiegawczych pozostaje w gestii przełożonych. W latach 2006 – 2015 biuro skierowało takie wystąpienia w **709** przypadkach, w tym w 2015 r. - **92** razy, często wskazując jednocześnie propozycje działań zaradczych.

W zakresie szeroko rozumianej profilaktyki w Policji, biuro kontynuuje ponadto udział w pracach legislacyjnych, mających na celu doskonalenie rozwiązań antykorupcyjnych, m. in. poprzez zmianę lub uzupełnienie obowiązujących przepisów i eliminowanie nieprzejrzystych zapisów prawnych, mogących sprzyjać sytuacjom korupcyjnym.

IV.5. Współpraca BSW KGP z Prokuraturą w zakresie doskonalenia metodyki ścigania karnego przestępczości w Policji.

Kontynuowana od 2007 r. współpraca BSW z Prokuraturą w zakresie organizacji przedsięwzięć o charakterze porad szkoleniowych, zaowocowała w 2015 r. zorganizowaniem wspólnie z Departamentem Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej kolejnych **trzech narad ogólnopolskich** (centralna i dwie regionalne) z udziałem prokuratorów koordynujących nadzór nad postępowaniami przygotowawczymi, prowadzonymi wobec funkcjonariuszy i pracowników Policji. W naradach tych wzięli udział: prokurator koordynator z ramienia Prokuratury Generalnej, prokuratorzy koordynatorzy z prokuratur apelacyjnych i okręgowych, a także prokuratorzy prokuratur okręgowych i rejonowych, prowadzący przedmiotowe postępowania przygotowawcze. W naradach tych wzięło udział łącznie **81** prokuratorów, policjanci biura, przedstawiciele MSWiA, MS i Sądu Najwyższego, a w charakterze gości – funkcjonariusze BSW Straży Granicznej oraz przedstawiciele FBI i wyższych uczelni. Omówiono wybrane zagadnienia ścigania przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, w tym dot. prawno-karnej oceny zachowań funkcjonariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków. W toku szkoleń centralnych i regionalnych poruszano także kwestie wynikające z nowelizacji przepisów kodeksu postępowania karnego, w tym dot. współpracy terenowych wydziałów BSW KGP i BSW SG z jednostkami Prokuratury w okresie po wprowadzeniu zmian. Problematyka ta była także przedmiotem seminarium zorganizowanego przez BSW z udziałem **11** prokuratorów z Prokuratury Generalnej, niektórych prokuratur apelacyjnych i okręgowych (oraz przedstawicieli innych biur KGP, Żandarmerii Wojskowej, Służby Celnej), a także czterech seminariów zorganizowanych na szczeblu lokalnym.

Ogółem, w latach 2010-2015, w naradach szkoleniowych wzięło udział **1080** prokuratorów z jednostek wszystkich szczebli prokuratury, z terenu całego kraju.

IV.6. Wzmocnienie ochrony prawnej funkcjonariuszy i pracowników Policji.

IV.6.1. Zmiany w przepisach ustawy o Policji.

W analizowanym okresie, zespół powołany Decyzją nr 213 Komendanta Głównego Policji z dnia 11 czerwca 2014 r. wypracował propozycje zmian przepisów ustawy o Policji oraz aktów wykonawczych Ministra SWiA, zmierzające do zapobiegania przyjmowaniu do Policji lub pełnienia służby przez osoby, zażywające środki odurzające lub substancje psychotropowe. Zaproponowano uzupełnienie ustawy o Policji o przepisy, które umożliwią przeprowadzenie badania kandydatów podczas postępowania kwalifikacyjnego, a w przypadku pozytywnego wyniku – odstąpienie od kontynuowania procedury doboru. Wypracowane rozwiązanie dot. pełniących służbę polega z kolei na stworzeniu możliwości przeprowadzenia badań policjanta (wybranego losowo lub na wniosek przełożonego), mających na celu stwierdzenie obecności w organizmie tych środków i substancji lub ich metabolitów, a w razie pozytywnego wyniku – przeprowadzenia badania psychofizjologicznego w celu ustalenia, czy świadomie i dobrowolnie wprowadzał je do organizmu. Stwierdzenie świadomego zażywania narkotyków będzie

stanowić przesłankę do zwolnienia ze służby. Z proponowanymi rozwiązaniami zapoznano MSWiA, z uwagi na to, że dalsze prace nad ich wprowadzeniem niezbędne będą już na poziomie resortu.

Inną inicjatywą BSW, mającą na celu wzmocnienie ochrony prawnej funkcjonariuszy Policji wykonujących czynności służbowe, która pozostaje w trakcie realizacji, jest upowszechnienie monitoringu w pomieszczeniach jednostek Policji. Praktyka wykazuje, że zapis monitoringu stanowi niejednokrotnie rozstrzygający dowód przy weryfikacji pomówień kierowanych wobec policjantów, pozwalający jednocześnie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawcy pomówienia. Z tego względu ważne jest dalsze wyposażanie radiowozów w kamery rejestrujące przestrzeń wokół pojazdu oraz kontynuacja prac nad nowelizacją ustawy o Policji w celu umożliwienia stosowania rozwiązań prawnych i technicznych, pozwalających na rejestrowanie przebiegu policyjnych czynności administracyjno - porządkowych w miejscach innych niż publiczne oraz w pokojach przesłuchań.

Z inicjatywy biura, zostały też przekazane MSWiA do dalszego procedowania propozycje zmian w przepisach ustawy o Policji, w celu zapewnienia policjantowi zwrotu kosztów pomocy prawnej w przypadku uniewinnienia lub umorzenia przez sąd sprawy o przestępstwo w związku ze służbą, a ponadto umożliwienia przełożonemu fakultatywnego (w miejsce obligatoryjnego) zawieszenia policjanta w czynnościach służbowych, w przypadku wniesienia przeciwko niemu subsydiarnego aktu oskarżenia. Biuro będzie też uczestniczyć w pracach ujętych w jednym z Priorytetów Komendanta Głównego Policji na lata 2016-2019, mających na celu zwiększenie ochrony prawnej policjantów prowadzących pracę operacyjną.

IV.6.2. Upowszechnienie poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji oraz opracowanie poradnika dla policjantów i pracowników służby wspomagającej.

W bieżącym roku zaplanowane jest sukcesywne przekazywanie funkcjonariuszom kończącym szkolenie zawodowe podstawowe, ***Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START***. Wydziały terenowe BSW w województwach, gdzie mają siedziby szkoły policyjne, dysponują przekazanymi już 7 tys. egzemplarzy broszury, która zostanie wręczona przez przedstawiciela biura każdemu z policjantów, kończących w tym roku przeszkolenie zawodowe podstawowe, tj. policjantów przyjmowanych podczas tegorocznego doboru, jak też przyjętych do służby w grudniu 2015 r. i kończących aktualnie szkolenie.

W 2016 r., kolejnym krokiem do zwiększenia ochrony prawnej funkcjonariuszy Policji, jaki zamierza podjąć BSW, będzie opracowanie ***Poradnika dla służby wspomagającej***. Poruszona w nim zostanie problematyka zidentyfikowanych zagrożeń przestępczością w sferze logistyki Policji, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożenia korupcją przy zamówieniach publicznych, zilustrowana przykładami z praktyki biura. Podobnie jak poprzednie tego rodzaju publikacje, poradnik będzie zawierał m. in. praktyczne wskazania, jak zapobiegać sytuacjom i czynnikom kryminogennym oraz jak reagować na próby skorumpowania. Publikacja trafi do jednostek i szkół Policji; będzie także dostępna w Internecie.

V. Udział BSW KGP w realizacji przez Policję założeń Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji.

Opisane w niniejszym opracowaniu działania BSW – zarówno wskazane jako „priorytety”, jak też wspomniane przy charakteryzowaniu zagrożeń, wpisują się w kontynuację realizacji zadań wynikających dla Policji z *Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 – 2019*, którego główny cel stanowi ograniczenie korupcji w kraju. Na jego podstawie w styczniu 2015 r. powstał plan realizacji tych zadań - opracowany przez Komendę Główną Policji jako urząd centralny, na poziomie którego odbywa się zarówno koordynacja jak też realizacja konkretnych działań (w marcu 2015 r. plan ten został uzupełniony poprzez sporządzenie aneksu). BSW odpowiada za prowadzenie oraz koordynację działań antykorupcyjnych wewnątrz Policji. W 2015 r. biuro realizowało i nadal będzie kontynuować działania, ukierunkowane na realizację dwóch celów szczegółowych RPPK:

1/ „wzmocnienie działań prewencyjnych i edukacyjnych”, poprzez realizację zadań:

- legislacyjnych (analiza efektywności obowiązujących przepisów, inicjowanie zmian),
- zarządczych (wzmocnienie roli kontroli, współpraca międzynarodowa - wymiana dobrych praktyk),
- edukacyjnych (m.in. wdrożenie edukacji antykorupcyjnej do programów kształcenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy publicznych, organizowanie współpracy z innymi instytucjami),

W ramach realizacji zadania stałego (do 2019 r.) dot. upowszechnienia wśród pracowników urzędu wiedzy nt. zagrożenia korupcją i konfliktem interesów, pozyskano w 2015 r. z MSWiA 300 egz. *Poradnika dla pracowników administracji rządowej – Konflikt interesów. Czym jest i jak go unikać?*, opracowanego w MSZ i wydanego w ramach RPPK, które rozesłano do Biur KGP oraz do KWP/KSP/CBŚP/CLKP i szkół Policji celem rozpowszechnienia wśród pracowników służby cywilnej. Ponadto, jak wcześniej wspomniano, wydany został kolejny nakład *Poradnika dla policjantów pełniących służbę na drogach STOP KORUPCJI* i opracowany *Poradnik dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START*;

2/ „wzmocnienie zwalczania korupcji”

- monitorowanie zagrożeń korupcyjnych i zwiększenie skuteczności ścigania tych przestępstw przez doskonalenie przepisów prawa dla lepszej współpracy organów ścigania i penalizacji nowych zjawisk; w 2015 r. BSW m. in. zainicjowało w poszczególnych garnizonach i szkołach czynności dot. sprawdzenia prawidłowości funkcjonowania Funduszu Wsparcia Policji, które będą w bieżącym roku kontynuowane,
- opracowanie systemowych rozwiązań w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń w zwalczaniu korupcji między organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz wzmacnianie współpracy międzynarodowej.

Opracowano w Wydziale Analiz i Nadzoru

Biura Spraw Wewnętrznych KGP